

spreekbeurtpakket

Bereid je
goed voor met
dit pakket!

paleis het loo

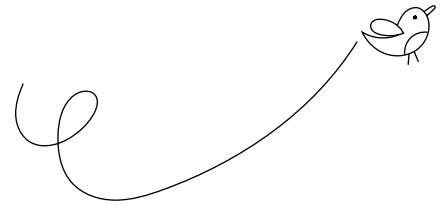
In dit spreekbeurtpakket vind je

Tips: bereid je goed voor	3
Tips voor tijdens je spreekbeurt	5
Informatie over Paleis Het Loo	6
1. De geschiedenis van Paleis Het Loo	6
2. De bijzondere tuin	6
3. Willem en Mary	8
4. De familie van Oranje	10
5. Koningin Wilhelmina	12
6. In het paleis/museum	13
Afsluiting	21
Extra tips	21

Wat leuk dat jij je spreekbeurt gaat houden over Paleis Het Loo.
Wij gaan je een handje helpen met dit spreekbeurtpakket.
Heel veel plezier en succes met je spreekbeurt.

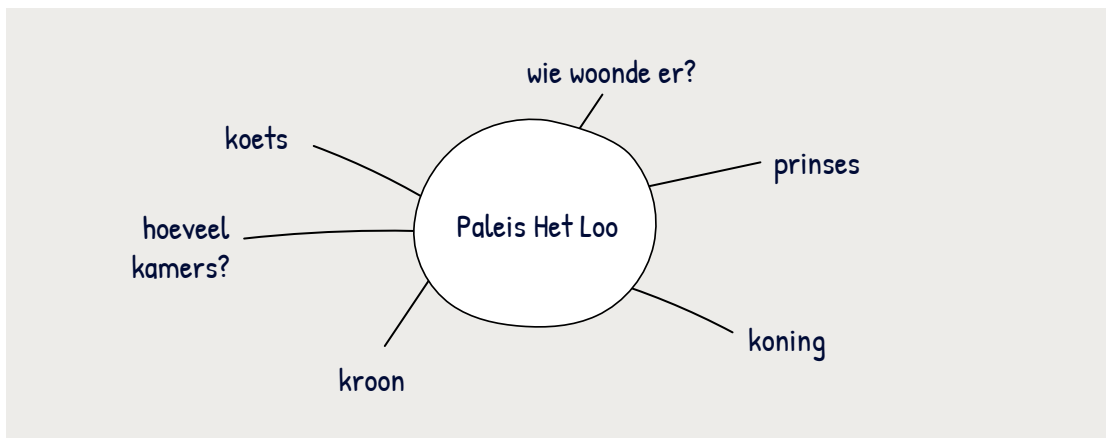
Tips: bereid je goed voor

- Als je je goed voorbereidt, is een spreekbeurt makkelijker én leuker om te doen. Het kost wel even tijd, het is niet handig om de dag ervoor pas te beginnen.
- Bedenk van tevoren wat je wilt vertellen over Paleis Het Loo.
- Verzamel informatie via het internet, uit tijdschriften, folders en boeken (bibliotheek of jouw school).

Je kan niet alle informatie die je gevonden hebt in je spreekbeurt verwerken. Bedenk wat jij leuk vindt om te vertellen. En wat zouden je klasgenoten willen weten?

1. Maak een woordspin

Pak een leeg vel papier en zet in het midden het onderwerp: Paleis Het Loo. Schrijf daar omheen alle dingen die je erover wilt vertellen. Kies de belangrijkste woorden uit: dat worden de hoofdstukken van jouw spreekbeurt.

2. Laat veel zien

Alleen luisteren naar wat je vertelt, is voor je klasgenoten misschien saai.

Het is leuker om ook zoveel mogelijk te laten zien.

- Schrijf eerst je spreekbeurt op de computer of laptop. Gebruik je eigen woorden en korte zinnen.
- Maak een presentatie in PowerPoint met foto's die je kunt vinden op het internet of knutsel een poster met foto's erop. Je kunt ook de hoofdstukken van je spreekbeurt op je presentatie zetten. Gebruik hier geen of zo min mogelijk tekst bij, dat leidt af. Je klasgenoten kunnen niet lezen en luisteren tegelijk. Als je tekst gebruikt dan luisteren je klasgenoten niet meer naar je.
- Neem dingen mee om te laten zien of met je klasgenoten te doen. Verderop geven we tips.

3. Tijd

Je spreekbeurt moet een aantal minuten duren. Hoe lang duurt jouw spreekbeurt? Lees je spreekbeurt een paar keer hardop voor en noteer hoelang je erover doet. Dat is de tijd dat je spreekbeurt ongeveer duurt.

- Te kort? Schrijf er nog een stukje bij.
- Te lang? Haal er een stukje uit.

4. Oefenen

Maak een samenvatting of schrijf korte punten op per hoofdstuk. Dit doe je door de belangrijkste woorden op te schrijven. Dit is je 'spiekbriefje'.

Oefen de spreekbeurt een paar keer voor: je vader/moeder, broertje/zusje of vriend/vriendin. Vraag na afloop van het oefenen:

- Was alles duidelijk?
- Praatte ik niet te snel?
- Hebben jullie nog tips?

5. Verzamel alles wat je nodig hebt voor je spreekbeurt:

- Je 'spiekbriefje'.
- Plaatjes, tekeningen, poster, presentatie op een usb-stick of mail deze naar de leerkracht.
- Andere dingen om te laten zien.
- Een horloge (om de tijd bij te houden) of misschien hangt er een klok in de klas. Dan is een horloge niet nodig.

Paleis Het Loo rond 1700.

Heel veel
succes!

Tips voor tijdens je spreekbeurt

1. Kijk de klas rond als je iets vertelt.

Als je het eng vindt, kijk dan naar de muur achter de kinderen. Af en toe op je 'spiekbriefje' kijken is niet erg, maar probeer zoveel mogelijk de klas in te kijken.

2. Begin je spreekbeurt met het onderwerp en over welke hoofdstukken je het gaat hebben.

Je kunt deze aanwijzen op je PowerPoint presentatie of poster. En vertel ook waarom je juist dit onderwerp hebt gekozen.

3. Spreek duidelijk en rustig.

Zorg dat je mooie zinnen maakt, dus niet steeds: "en toen ... en toen ... en toen ..."

Je kunt als je aan het praten bent af en toe een foto aanwijzen die je laat zien op je PowerPoint of poster.

4. Spullen rond laten gaan.

Aan het eind van je spreekbeurt kun je je klasgenoten je boeken, spullen of platen van dichtbij laten zien. Laat de spullen rond gaan. Doe dat nooit tijdens de spreekbeurt, want dan letten kinderen niet op jou, maar op de spullen.

Wat kun je laten zien in de klas? Lees verder, dan kom je **show-tips** tegen.

5. Sluit jouw spreekbeurt netjes af.

Je kunt bijvoorbeeld zeggen "Dit was mijn spreekbeurt, zijn er nog vragen?". Je weet vast hoe dat gaat bij jullie in de klas. (Tenzij jij de eerste bent die een spreekbeurt houdt. Vraag het dan even aan de juf/meester.)

Bij vragen luister je goed naar de vraag en probeer deze - zo goed als je kunt - te beantwoorden. Kun je een vraag niet beantwoorden? Zeg dan: "Als je wilt, ga ik dat voor je opzoeken".

Wij wensen je heel veel succes en plezier met je spreekbeurt. Laat je ons weten hoe het is gegaan? Je kunt een mailtje sturen naar onderwijs@paleishetloo.nl

Informatie over Paleis Het Loo

1. De geschiedenis van Paleis Het Loo

Paleis Het Loo ligt aan de rand van Apeldoorn. Het is gebouwd in 1686 door stadhouder Willem III (verre familie van koning Willem-Alexander) en zijn vrouw Mary. Ze kozen voor deze plek, omdat dit een goed jachtgebied was. Het paleis lag op een heel laag punt midden op de Veluwe. Hierdoor konden ze een mooie tuin aanleggen. Water stroomt naar beneden waardoor de tuin altijd water had. In de tuin stonden veel bijzondere bloemen en fonteinen.

Van 1686 tot 1975 woonden er (vooral in de zomer) koningen en koninginnen. Paleis Het Loo is bijna de hele tijd van de familie van Oranje geweest. Behalve van 1795 tot 1815 toen de Fransen de baas waren in Nederland. In die tijd woonde Lodewijk Napoleon op Paleis Het Loo. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Paleis Het Loo gebruikt als ziekenhuis voor gewonde Duitse soldaten.

Nu woont er niemand meer. Sinds 1984 is het een museum. Er komen ongeveer 500.000 bezoekers per jaar, uit Nederland en andere landen.

2. Een bijzondere tuin

De tuin was net zo belangrijk als het paleis. De tuin was bedoeld om lekker in te wandelen, maar vooral om mee te pronken. Gasten vanuit heel Europa kwamen naar Apeldoorn om de tuinen van Paleis Het Loo te bekijken.

In de tuin stonden dure bloemen, zoals tulpen. Die zijn nu heel gewoon, maar toen waren tulpen nog maar net 'ontdekt' in Turkije en dus bijzonder én heel kostbaar.

Weetje!

Er een tijd was dat je voor één tulpenbol net zoveel geld moest betalen als voor een villa.

Show-tip

Neem een tulpenbol mee en laat je klasgenoten raden wat het is. Vertel daarna over de tulp.

Weetje!

De 6,5 hectare tuin (65.000 vierkante meter) wordt onderhouden door zo'n drieëntwintig tuinmensen en zesendertig vrijwilligers. In de paleistuon ligt er 27 kilometer Japanse Hulst haagjes. Deze haagjes lijken een beetje op buxus haagjes.

Een klein stukje tuin vol bloemen in de zomer.

Willem en Mary hadden allebei ook een stuk tuin voor zichzelf: de koningstuin en de koninginnetuin. Daar mochten bezoekers niet zomaar komen. Op de klosbaan – het grasveld in de koningstuin – werden verschillende balspelen gespeeld, zoals bowlen, croquet, klossen en kolf, een voorloper van het moderne golf. In de koninginnetuin liep

Hier zie je de hoogste fontein 'de koningssprong'.

Mary lekker in de schaduw van de grote hagen en speelde ze verstoppertje met haar hofdames. Ook bijzonder waren de fonteinen. De hoogste fontein spuit wel dertien meter hoog. In de tuin staan ook veel mooie tuinbeelden van Griekse goden en godinnen.

Weetje!

De koningssprong – die wel dertien meter hoog spuit – was aan het eind van de 17e eeuw de hoogste fontein van Europa.

3. Willem en Mary: de eerste bewoners

Paleis Het Loo werd meer dan driehonderd jaar geleden (1686) gebouwd door Willem III (je zegt: Willem de 3e) en zijn vrouw Mary.

Willem III was stadhouder van Nederland. Nog net geen koning, maar Willem had wel heel veel macht. Later werd en (werden) hij en zijn Engelse vrouw Mary koning en koningin van Engeland.

Hier zie je twee geschilderde portretten van Willem en Mary.

Weetje!

Willem en Mary op het schilderij allebei een scepter (staf), kroon en rijksappel (bal) hebben? Deze vormen samen de drie regalia: de symbolen voor het koningschap.

Weetje!

Deze regalia bestaan ook nu nog. Tijdens de inhuldiging van koning Willem-Alexander waren deze drie voorwerpen er ook. Ze lagen op een tafel voor de koning.

Willem en Mary hadden veel paleizen, vooral in de buurt van Den Haag. Van daaruit werd het land bestuurd, dus Willem moest vaak in Den Haag zijn. Maar Willem en Mary hadden af en toe genoeg van de drukke stad. Daarom wilden ze op een mooie plek een zomerpaleis bouwen. Dat werd Paleis Het Loo op de Veluwe. In de zomer waren Willem en Mary in Apeldoorn om te genieten van de mooie tuin. Ook ging Willem vaak jagen.

Weetje!

'Het Loo' betekent 'een open plek in het bos'.

Op dit schilderij zie je Willem en andere rijke mannen jagen op de Veluwe. In de verte zie je Het Loo liggen.

In de tijd van Willem en Mary was het reizen tussen Den Haag en Apeldoorn een hele onderneming. Voordat Willem en Mary naar Apeldoorn gingen, vertrok een paar weken eerder een stoet met paarden, koetsen en bedienden alvast naar Apeldoorn om alles in orde te maken. Per paard duurde het drie of vier dagen vanuit Den Haag naar Apeldoorn. Er werd af en toe tussendoor gerust. Kwamen er ook dames mee, dan werd er per koets gereisd en kon de reis wel meer dan een week duren.

Weetje!

In de 17e eeuw, de tijd van Willem III en Mary, waren er vooral zandwegen. Doordat er veel mul zand, of kuilen waren, duurde de reis door Nederland veel langer dan nu met de auto over verharde (snel)wegen.

Paleis Het Loo was dus een soort vakantiehuisje, maar het was wel de bedoeling om er indruk mee te maken. Alles aan het paleis is mooi en duur. Hiermee konden Willem en Mary laten zien: wij zijn de baas in het land en we hebben geld genoeg.

4. De familie van Oranje

Paleis Het Loo is gebouwd door stadhouder Willem III van Oranje. Hij was de achterkleinzoon van Willem van Oranje met wie de Oranje stamboom begon. Koning Willem-Alexander is ook familie van Willem van Oranje. Na stadhouder Willem III hebben ook koning Willem I, koning Willem III en koningin Wilhelmina op Paleis Het Loo gewoond. Koningin Wilhelmina heeft zelfs tot haar dood op Paleis Het Loo gewoond. Na koningin Wilhelmina heeft ook haar kleindochter, prinses Margriet met haar gezin, op Het Loo gewoond. Prinses Margriet is de zus van prinses Beatrix.

Weetje!

Er woont nog steeds een echte prinses in Apeldoorn. Dat is prinses Margriet, de zus van prinses Beatrix. Weet je nog wie prinses Beatrix is? Dat is de moeder van koning Willem-Alexander. Prinses Margriet woont samen met haar man in een modern huis in Apeldoorn, vlakbij Paleis Het Loo.

Weetje!

De koning vierde zijn veertigste verjaardag op Paleis Het Loo. Dat deed hij toen samen met koningin Máxima en de prinsesjes Amalia, Alexia en Ariane. De koning en zijn familie komen wel eens op bezoek in Apeldoorn.

Hier zie je het koninklijke gezin op Paleis Het Loo.

Show-tip

Neem een Nederlandse vlag en oranje wimpel mee als versiering bij je spreekbeurt.

5. Koningin Wilhelmina

Voor koningin Wilhelmina, de overgrootmoeder van koning Willem-Alexander, was Paleis Het Loo haar favoriete paleis. Na haar aftreden kwam ze hier graag. Niet alleen in de zomer, maar ook de rest van het jaar woonde ze op Paleis Het Loo.

Toen Wilhelmina klein was, woonde ze ook al op Paleis Het Loo. Wilhelmina had geen broertjes of zusjes. Daarom speelde ze veel met poppen. Hieronder zie je de kamer waar ze met haar poppen speelde. In de kast met glazen deuren zie je een grote pop. Toen Wilhelmina tien jaar was, overleed haar vader en werd zij al koningin. Omdat ze nog te jong was nam haar moeder – koningin Emma - de taken van haar over totdat ze 18 jaar werd. Vanaf haar 10e moest Wilhelmina zich wel voorbereiden op haar taken als koningin. De poppen werden opgesloten in de kast en Wilhelmina mocht niet meer met ze spelen.

Weetje!

Soms kwamen er andere kinderen om met Wilhelmina te spelen. Die moesten Wilhelmina 'mevrouw' noemen. Stel je voor: als ze tikkertje speelden, riepen de kinderen 'mevrouw, u bent 'm.'

Hier zie je de speelkamer van prinses Wilhelmina. Links zie je een kast met glazen deuren waarin haar poppen staan.

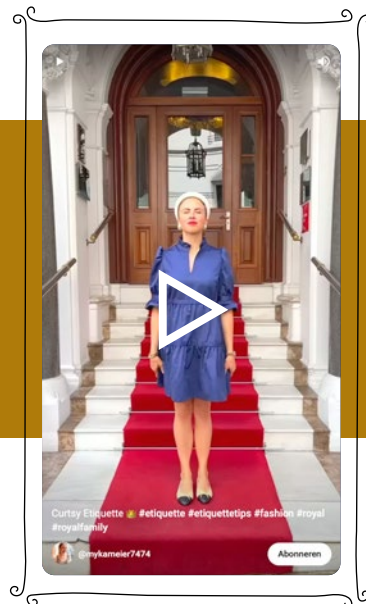
6. In het paleis/museum

In het paleis zie je verschillende zalen. Elke zaal had een eigen functie. In de grote zaal bijvoorbeeld, werden gasten ontvangen. Dit noem je met een moeilijk woord 'op audiëntie gaan'. De gasten maakten bij binnenkomst een buiging voor de koning of koningin. Als de gasten in deze koninklijk versierde zaal kwamen, waren ze helemaal onder de indruk.

Via de grote trap op de onderste foto gingen bezoekers naar de eerste verdieping. Alle muren van het trappenhuis zijn beschilderd als één groot schilderij. Het is het één na grootste schilderij van heel Nederland, wel 450 vierkante meter.

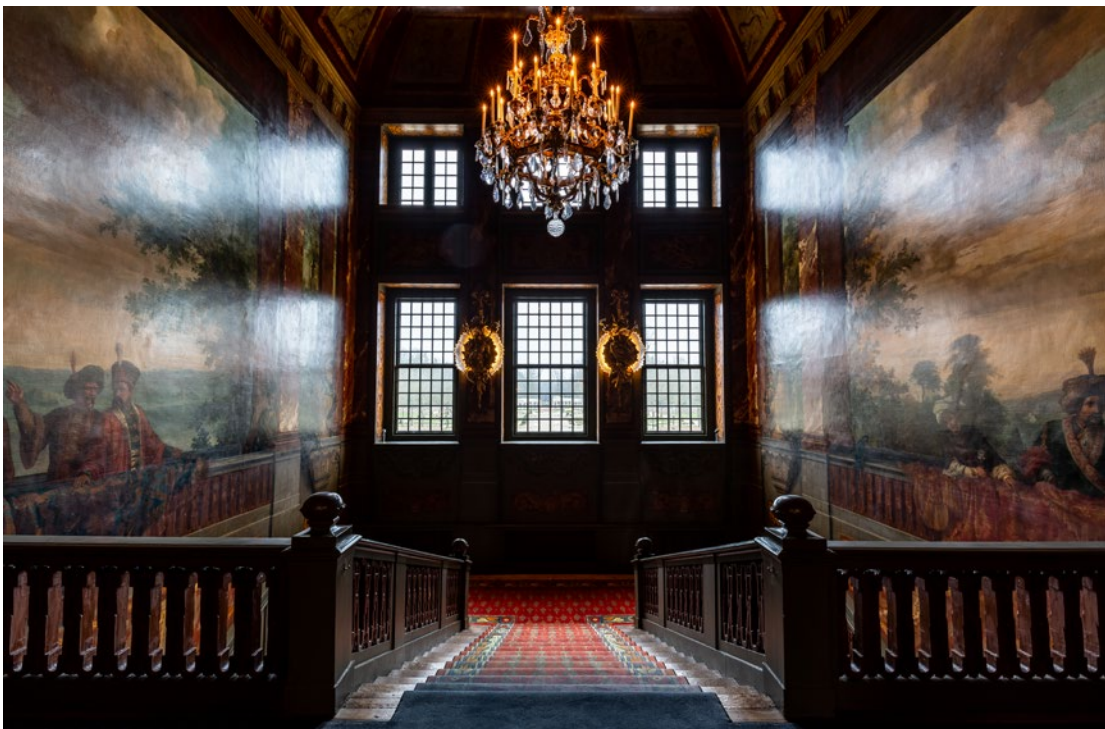
Show-tip

Als je een beetje beweging wilt in de klas laat iedereen dan even opstaan van hun stoel en een koninklijke buiging maken. Jij doet het voor en de klas doet jou na. Kijk hier een filmpje hoe je een koninklijke buiging maakt.

Hier zie je de grote zaal zoals deze was in de tijd van Willem en Mary.

Hier zie je de grote trap.

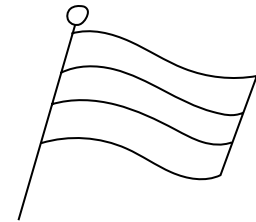

Weetje!

Het grootste schilderij van Nederland is 'Panorama Mesdag'
in Den Haag. Deze is 1680 vierkante meter.

Zie je al die kaarsen in de kroonluchter? Dat zijn véél kaarsen. In de meeste paleiskamers hangen wel één of twee van deze grote kroonluchters met kaarsen. Dat waren vroeger allemaal échte kaarsen. Er werkte iemand in het paleis die van beroep 'kaarsenaansteker' was. Hij of zij was de hele dag in de weer om alle kaarsen aan en uit te doen en te zorgen dat de kaarsen bleven branden.

Hier zie je de schilderijengalerij.

De zalen staan vol met prachtige meubels en schilderijen. Willem en Mary hadden zelfs een schilderijengalerij. Hier konden de gasten met een glaasje wijn of champagne langs schilderijen van beroemde voorvaders wandelen.

Dit is de bedkamer van Mary.

Willem en Mary zetten hun paleis vol met spullen die zij mooi vonden. Zoals het grote rode bed. Heel anders dan de bedden van nu. De gordijnen om het bed waren om dicht te doen als het koud was. Er was toen nog geen verwarming zoals we die nu kennen. Het heet een bedkamer en geen slaapkamer, omdat de kamer ook gebruikt werd om gasten te ontvangen. Het grote rode bed maakte veel indruk op gasten.

Weetje!

De rode stof die gebruikt is voor het bed en de muren van de slaapkamer komt helemaal uit Zuid-Amerika en is heel kostbaar. De stof werd gekleurd met een rode kleurstof die uit (cochenille) luizen kwam. Deze kleurstof wordt nu nog steeds gebruikt om dingen mee te kleuren; sommige roze koeken, Fristi en roze muisjes bijvoorbeeld.

Show-tip

Deel (aan het einde van je spreekbeurt) Autodrop rode Cadillacs uit in de klas en vertel dat de snoepjes gekleurd zijn door de kleurstof van luizen. Wie durft er te proeven?

Zitkamer koningin Wilhelmina

In Paleis Het Loo zijn kamers ingericht zoals de Oranjes er leefden door de jaren heen. Dit was de zitkamer van koningin Wilhelmina. Op het portret op de foto zie je haar vader, koning Willem III (1817-1890), niet te verwarren met stadhouder Willem III, die leefde van 1650-1702.

Sinaasappelboompje in de tuin van Paleis Het Loo

Weetje!

De sinaasappel het 'appeltje van Oranje' is een belangrijk symbool voor de koninklijke familie. Daarom liet Willem III graag zijn tafel vol zetten met deze vruchten die uit verre landen hierheen gebracht werden! Bijzonder aan de sinaasappelboom is dat er tegelijkertijd bloemen en sinaasappels aan groeien. Dit staat symbool voor de groei en gezondheid van de Oranje-familie.

Weetje!

Koning-stadhouder Willem III liet extra veel sinaasappels op tafel zetten om te laten zien dat hij heel rijk was. Hij had een hele verzameling sinaasappelbomen.

Weetje!

Het paleis heeft nu nog steeds een hele verzameling sinaasappelbomen. De alleroudste sinaasappelboom uit de collectie van Paleis Het Loo is meer dan 310 jaar oud.

Show-tip

Trakteer de klas op mandarijnen of neem een mandarijn of sinaasappel mee om te laten zien.

Weetje!

Er mochten soms gewone burgers toekijken als koning-stadhouder Willem III en zijn gasten dineerden in de eetzaal van het paleis. Bezoekers moesten zich netjes kleden en zich zo onopvallend mogelijk gedragen.

Op deze manier konden de burgers zien hoe het werkelijk ging met de koning-stadhouder. Er was nog geen internet om nieuws over de vorst snel te verspreiden.

Nadat Willem en Mary allebei waren overleden, bleef Paleis Het Loo van de koningen en koninginnen van Nederland. Zij kwamen hier alleen in de zomer. In de winter waren ze in hun paleis in Den Haag.

Weetje!

Paleis Het Loo heeft zo'n 800 kamers en 225 ramen.

De koningen en koninginnen die op Het Loo woonden, richtten het paleis in met de spullen die zij mooi vonden en volgens de laatste mode. Zo zie je hoe de mode veranderde. Paleis Het Loo is net een tijdmachine. Zo ben je in de 20e eeuw en dan weer in de 17e eeuw.

Ook de mode in kleding en kapsels veranderde door de eeuwen heen. Dit zie je goed op de foto's en schilderijen van de Oranjes in het paleis.

Hieronder zie je een aantal voorbeelden.

Mary Stuart (vrouw van Willem III) 17e eeuw.

Eind 18e eeuw Wilhelmina van Pruisen.

Koningin Wilhelmina en prins Hendrik
begin 20e eeuw.

Te paard, rond 1900.

Afsluiting

Show-tip

Test aan het einde van de les de kennis van je klasgenoten.
Bedenk 5 vragen over wat je hebt verteld tijdens je spreekbeurt.
Speel dit kennisspel met alle kinderen uit de klas.

Alle kinderen gaan staan en vormen met hun handen een nep-kroontje op hun hoofd.
Bij iedere vraag zijn twee antwoorden mogelijk: waar/niet waar.
Je kan ook een Kahoot quiz maken.

Voorbeeldvraag:

Willem III en Mary waren de eerste bewoners van Paleis Het Loo.
Antwoord: waar (kroontje op) | niet waar (kroontje af).
Alle kinderen die het antwoord goed hebben blijven staan,
de rest gaat zitten.

De kinderen die blijven staan, mogen meedoen met de volgende vraag.
Wie heeft het beste opgelet tijdens je spreekbeurt, wie blijft er over?
Bedenk een leuke prijs voor degene die wint.

Weetje!

Je kunt ook met je klas naar Paleis Het Loo. Je bent van harte welkom.
Kijk op onze website voor alle lesprogramma's paleishetloo.nl/bezoek/onderwijs

Extra tips

Kijk ook eens op YouTube bij de filmpjes van Paleis Het Loo youtube.com/@PaleishLoo

---

Kijk eens verder op de website van Paleis Het Loo paleishetloo.nl

---

En op de site van het Koninklijk Huis koninklijkhuis.nl
